

A' ROMAI TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBÖL | Szeredán 28. Novemb. 1787.

Eklésia-béli hírek.

*U*seh-országi Búdvájszból 6-dik Nov. (csak igen sum-
 Ű máson ide téve) ezt írják: „A' mi Püspök U-
 runk alatta való Eklésiáinak bé-járásában, melyből
 tegnap érkezett meg, fók ezen meg-világósódott szá-
 zadhoz illő és a' tiszta Valláshoz tartozó rendelé-
 leket tett. A' Plébániákban lévő templomóknak
 szükségtelen főkáságú oltárainak számát, kevesebbre
 rendelte: a' templomók falain függő kepeket és álló-
 képeket le-fzedette: a' Tsontok Segestyéit ki-takarit-
 tatta a' régi szent Maradványokat-is edgyfzeismind
 az Oltárokról félre rakatta, edgy szóval mind azt

tselekedte hogy a' templomokban csak az óda illő kevésből álló ekefségek maradjanak-meg. Ezek mellett nem mulatta-el munkás szórgalmatósággal megtekinteni, az Oskólákba járó gyermekeknek számát, azoknak a' *Hit* fő agazatibann való tanittatásókat, az Eklésiához tartozó epületek rómláfain azoknak környül-állásaihoz képest lehető építések módját; gondja vólt a' *Vallás* végével meg-edgyező Isteni szolgáltnak bé-vételére és az *Érdemes Lélki Szólgák* jutalommal való elő mozdittására-is. — A' *Protestáns Filiális Eklésiák* iránt való ezen három kérdések 1-ben, mitsóda fizetést tartoznának ezek, az *Anyá Eklésiában* lévő *Lélki Páfztornak* tartására adni? 2-szor, mitsóda fel-tételek alatt engettetnék-meg ezeknek, hogy *Könyörgő Házakat* épittethesenek? vajon t. i. az halgatóknak száma és az *Anyá Eklának* távól léte vétethetik e' ebben a' részben tekintetben? 3-szor, hogy gyakoróltságék könyörgés azon helyeken, az hól sem *Könyörgő Házak* nintsenek nem-is épittethetnek, sem *Oskóla-béli Protestáns Tanítok* fel nem állittathatnak, kik könyörgésben a' népnek elől mehetnének; mivel már *Catholikus Tanítoknak* fel állittatva vagynak? — a' mi F. Tsáfzárúnknak Kegyelmes akarattya által következő módónn határozattak-meg. 1-ben: Az első púntúm iránt való meg-edgyezés magára az Eklára bizatik: de ha az *Anyá Eklának* Papja rend felett fokot tanálna kívánni, szabadságába áll a' másíknak mindenkor azon helység *Superintendensének* parafzt tenni, hogy az, a' Papnak kívánságát akár maga meg határozza, akár pedig, ha ez az így ki-rendelt fizetéssel meg-nem elégedvén szolgálattya a' *Filiától* meg vonná, tehát a' *Superintendens* a' *Vármegye* arra rendeltetett személyeit keresse-meg. 2-szor: Az *Anyá Eklának* Papját

Papját kötelezi a' maga hivatala, azt annak egészsz szélefsége szerént a' *Filiában* is véghez vinni: a' *Könyörgő Ház*' épittetését meg-akadályóztató környül-állások, tsak a' két következők, u. m. ha az által a' Közönség meg-erőtlenednék, vagy a' köznép az igen nagy vak búzgoság miatt az adónak meg fizetésére alkalmatlanná tétetödnék: a' mint hogy az halgatok számának ebben a' részben való tekintete nem-is e-gyébbre tzélóz, hanem tsak arra, hogy az edgybe állott több *Familiák* az építésre szükséges költséget edgyütt mindenkor jobban meg-oszthatyák. 3-ször: azon helyeken az hol sem *Könyörgő Ház* sem *Oskola Mester* nintsen, a' más utan mondatni szokott közönséges könyörgésnek szükségesképpen el-kell ma-radni: ellenben az hól *Könyörgő Ház* ugyan nintsen de *P. Oskola Mester* vagyon, ennek házánál minden hátra maradás nélkül az nevezett könyörgés véghez mehet. — Minthogy a' jelen-való időben Bétsben az *Augustána Valláson* levöknek *Templomok* vagyon, a' *Svéd Követnek* eddig vólt különös *Kapolnája* el-töröltetett, melynek minden belső ékefségeit, *Templomi* és *Oltári* arannyos edénnyeit, ezen *Követnek Engström* Urnak közbenjárása által, a' *Svéd Király* a' mostan épülő félben lévő *Rimaszombati Aug. Val-láson* lévő gyülekezet - *Temploma* számára ajándékoz-ni méltoztata. Ezen izegény gyülekezet, ki az ef-féle *Templomi* szükséges dolgoknak meg-szerzésére magától alkalmatlan vala, öröm könyvekkel tellyes szemekkel szemlélvén és hálálván ezen *Felségnek* ke-gyelmes ajándékait és *Engström* Urnak közbenjárását, ezeknek boldóg életekért esedezik. — Tsudálatos a' napnak járása !! midön ez a' maga égi-tüzével a' föld golyobifsának edgyik részét világosittya, a' más része a' hól költsönözött világánál kezd homályos-kodni.

kodni. A' R. Pápa a' Spanyol és Portugalliai Királyokhoz valamint a' Pármai uralkodó Hertzeghez Pápai Leveleket botsáta nem régiben, mely-által, a' minden igaz és bölts Katholikusok előtt gyűlölséges Eretnek-nyomozó-székek ujjannon való fel-állítása helyben hagyatott és meg-erősítettett. A' mi Hazánkban ellenben, a' JOSEF napja fenyénél; az igaz Felebaráti szeretetnek napról napra bűzgobb tsokjával ölelgeti a' bődög Türedelem az edgy Idvezittöröl neveztető Keresztényeket. —

Az ujjabb közönséges Tudósittásoknak rövid summaja.

Az emberi nemzetnek 2 fő Originális fiai, u. m. *Kagliostró* és *G. Gordon* várattatnak Bétsbe, kik Svájtzer Országból már jövő utban vagynak errefelé. A' Bétsi közönséges Levelek szerént, edgy idevaló inkább kevély mintsem szép Polgár Leány, mivel 75 ezer forint Kapitálisa mellett edgy szép háza-is vagyon, következő fel-tételek alatt kíván magának Férjet választani: A' Legény 25 esztendősnél vénebb ne legyen, szép ábrázatú és közép termetű, hószfú hajú, vig természetű, vagy Doktor, vagy Prokátor legyen, ne játzodjék, viznél egyebet ne igyék, ne tubákoljon, annál-is inkább ne dohányozzék, és fok más efféle tulajdonságokat kíván, mellyek közül a' főbb kívánság az, hogy proba hetet-is kellek tölteni. Már vagy 50-nen meg-látogatták ezen személyt; de a' probára még senki magát nem ajánlotta. — Pofonyból tudósittatunk, hogy itten e. h. 17 dikén 54 terhelt hadi szekerek érkeztenek meg, 60 pedig Bádendorf mellett mentenek legyen-el, hól annakutánna megint 300 szekerek Ágyúkkal, tüziporral, és zabbal mentenek legyen keresztül. Ezekben a' napokban ugyan ide Pofonyba 40 szekerek érkezé-

érkezének, melyek közzül mindeniken 3000 üres Sákok valának, mellyek leg-ottan a' Magazinumokból zabbal meg-töltetvén, a' szélen lévő Tábor számára vitetének. Máig-is minden nap 4 — 6 hajok indulnak innen e-leséggel lefelé a' Táborhoz. — Nagy Várad körül nem régiben edgy bizonyos hamis Báró utozott ke-reletül, ki magát hol Gr. *Nyitzki* Ur ö Excellentiájának, hol fő Vezér *Kinszki* Urnak nevezvén, mindenü posta lovakat kért és azon utozott. A' Bu-dai hírek a' környülállásokból azt itélik, hogy ez a' minapi Székes-Fejérvári *Klébersberg*; ki a' fogság-ból el-izaladott. Bétsben meg-szünésnélkül folynak a' hadi-készületek, és noha Tseh-országba-is mennek az effélek, mindazáttal bizonyos jele ez a' Prussus Udvarral való barátságának, hogy a' Protenstáns Deák-kok Frankfurtba ki-botsáttatnak, kik az utolsó Prus-sus Zenebonától fogva ide nem botsáttatnak vala. Ugy tudósítatunk, hogy az egész Magyar-orzági Tábor parantsolatott vett, melyszerént téli szállásra szállottanak. Edgy bizonyos fő Törökről írják, hogy 500 alatta lévökkel öfzve-szövetkezvén, a' kétfejü *Safs* szárnyai alá akarja vala magát meg-von-ni; de ezt edgy — hirré adván, a' szegény Töröknek a' *Hámán* notáján kellették tántzolni. Azolta a' fán járok nagy betsületben vagynak *Bosniában*.

Ha mind igy mégyen elé a' dológ, a' 18-dik Száz lészzen az a' jegyes Száz, melyben *Vénus* Napkele-ten az *Apolló* zöld kofzorúját fejéből le-vévén a' magáéra tenni, Napnyugótónn pedig a' dárdát ma-gának *Mársnak* a' kezéből fogja ki-tekerni. Az első Spanyol Orzágnak fő Várofsában *Mádrítban* fog meg-történni, az hól tudós ellenkezés támodván az iránt, hogy valyon az aszszony emberek bé-vé-teszenek e' a' tudós társaságóknak tagjaivá, a' Ki-rály-

rálytól magától meg-határozott, hogy a' Madriti gazdafág-béli társaságnak ök-is tagjaivá lehessenek. A' másik pedig a' mi Huszárainkon: ezek éppen a' Moldúvai határ szélbe *Kaminiek* körül valahol vigyázatonn a' Törökök erősségével Khótzimmal által ellenben, bámulva szemlélték mig e. h. 4-kén edgy *Szeretsen aszszony* a' Török Tsászárnak segítségére 5-ezer vállógatott Ásiai vitézekkel rúkkólt Khótzim vára alá és onnan tsak hamar rettenetes öröm kiáltás és az ágyuknak menydörgései között bé a' Városba kvártélyózni: „ Tsak halya-meg Kégyelmed, (szóll a' tudósított Huszár tiszt Ur) mely nagy veszély fenyegeti a' mi vitéz Huszárainkat: edgy *Szeretsen Fejedelem Aszszony* éppen Khotzimig bátorkodott a' Keresztényeknek el-törlésére, a' maga hazájából jöni. A' mi *Amozon* Bajnókunk szép mint az Angyal melyet olyan feketén szoktak le festeni, fegyvere tegez és nyil: Katonáit esküvések kötelezi edgy tsepp vérekig, mellette való szórófs huségekre. „ — A' vak Törökök semmit sem kételkednek azon, hogy ötöt Mahumed nem küldötte volna óstó-rúl a' Keresztényekre és az ő Országának mint Ásiában úgy Európában való terjesztésére. Melly előmeneteléből a' Török fegyvernek bajosón leszen valami, kivált ha igaz, az az újj Krimiai hir-is, hogy Pótemkin Generálnál nem régiben két *Persiai* Követek érkeztek volna-meg, kik minek utánna az említett Generáltól a' dólógnak méltóságához képest készult trónusban ulve (ez nem egészen tettzett a' Követ Uraknak) bé-fógadtatván dólgókat végezték volna, tóvább indúltanak Pétervára felé. Ebben a' dólógnan nevezetes vólt az, hogy ezek a' Generálisnak feje felett lévő Tsászárné képit meg-látván, tekinteteket

teket beszédekkel egyetemben ahoz fordították. Innen némelyek azt a' következeést húzzák hogy a' Persák-is élni akarnának az alkalmatósággal. — A' Tsászárné kérdéft tétetet: közelebről a' Venetziái Közönséges Tárfaságnál az iránt, hogy fogná az, a' maga hatalmában lévő tenger öblében az ő hajos Sergeit látni? melyre feleletül azt vette, hogy a' K. Tárfaság edgyik párt mellet sem fogván, fegyverben fogna állani és hogy annál világosabb légyen az, hogy magát tökéletesen azon határok között fogná tartani, melyeket ezen dólóg magával szokott hozni, ugyan akkor mindjár ezen szabad *Tárfaságnak* minden *Ministereihöz, Követeihöz, Residenseihöz* és Igazgatóihoz parantsólat indittatott Kurirok által, hogy azok edgyikhez-is a' hadakozó Hatalmaságók közzül kedvezobbek ne legyenek mint a' másikkhoz 's ezt minden jóbágyokkal bé-telyesíttesék. A' *Florentzai Nagy Hertzegi* és *Néápolisi Királyi Udvarok*, más és jobb indulattal vagynak a' Tsászárnéhoz; minhogya az elsőnek minden ki-kötő-helyeihez szabad ki 's bé-járása vagyon, a' másodikkal pedig még fontósabb edgyezései-is mondotnak munkában sőt már annyira tökéleteségre menteknek lenni, hogy a' *Közép-tengeren* edgy sziget a' Tsászárnénak által-is engedtetett. — Galitziában a' *Stánislovi Királyi Circuláris Comissariátus* parantsólatot vett az iránt, hogy az utakat onnéttől fógva Tsernovitz-felé az egészsz télen által jó állapotban tartsa, hogy az ott keresztül menő ágyúk akadályt ne szenvedjenek, és hogy a' Tsászárnénak ott meg forduló katonáira is kvártély és eleség iránt szorgalmatos gondjók légyen. — Edgy *Varfchaui* tudósítás arról-is emlékezik, hogy a' Tsászárné a' *Közönséges Tárfaságnak*, maga Kö-

vete által jelentette legyen, hogy az, Lengyel-or-
szágot a' Sergek szaporittása által költséggel ne ter-
helye, hanem a' helyett mostani talpón álló mint
edgy 30-ezernyi Sergét tartaná jó gondvifelés 's szór-
galmatos gyakorlás alatt, mely elég fogna lenni, ha
a' szükség kívánná a' tétetendő edgyezések fzerént,
akár a' maga u. m. minden *Orószók* Tsászárnéjának,
akár az ő hiv Frigyeffének szolgálattára. — A'
Belgrádi Törökök félelemből, már a' következő
szókra fókadtak: „ ha kételességből olykór a' Német
Tsászárnak földére kelletik által mennünk, úgy tet-
tzik mintha mindenkór edgy el-rejtett pokolba men-
nénk, az honnan félo ne hogy számlálhatatlan ördö-
gök ne omójjanak ki, a' mi el-myelettetésünkre. A'
Belgrádból *Nissa* felé menő út telyes szüntelen afz-
szonyokat és gyermekeket költöztető szekerekkel,
melynél nem kell edgy nyilvánóságofabb jel arra,
mely kevés bizodalnokokat helyheztetik a' széleken való
Törökök az ő hozzázok mutatott békefféséges magok vi-
feletekben a' mi katonáinknak. Valami oltóba tanátsos
azt jóvasolta a' Basának, hogy a' helyett, hogy a' Ke-
refztények fegyvereit el-fzedeti, jobb léfzen ha mind
edgyig meg öleti őket: melyre az öreg azt felelte
okofon, hogy azt éppen nem tselekedhetné a' nélkül
hogy az által a' magok veszedelmére az egész Ke-
refzténységet fel-ne ingerelné. — Semlintől, sem
edgy kereskedő hajo, sem edgy hajos legény sem
edgy akár mitsoda más-féle munkás ember el-nem
mehet sem valahová nem szegődhetik nagy tilalom
alatt: a' mondatik hogy mind ezekre nem fokára ött-
is szükség lenne, de a' dolgót tovább tánálgatni
igen idején nem bátorságos.